

MOLDE KOMMUNE

Veteranplan for Molde kommune

Foto: Forsvaret

Forord

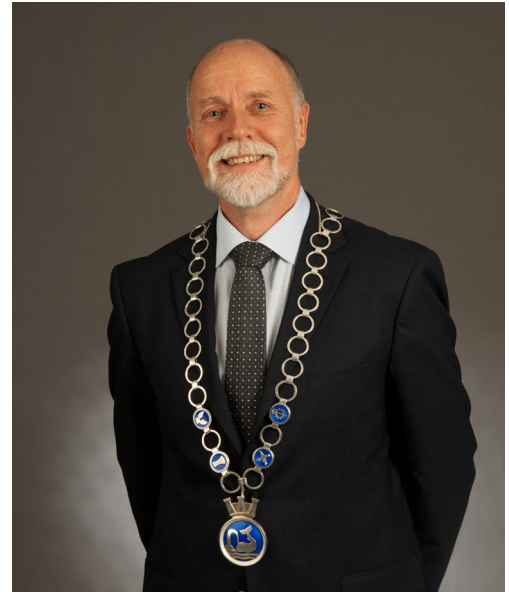
Norge har over flere tiår deltatt i kampen for fred, stabilitet og menneskerettigheter med innsats over hele verden. Arbeidet utøves med humanitære midler og bistand, med støtte til politiske prosesser og med militære bidrag når det er påkrevet.

Siden andre verdenskrig har mange nordmenn deltatt i internasjonale operasjoner for å bidra til fred, stabilitet og menneskerettigheter. I Molde kommune er det bosatt nærmere 370 veteraner.

Dette er første gang kommunen har laget en veteranplan. Mitt håp er at tiltakene som står i denne skal bidra til å gi dere veteraner den anerkjennelse og støtte dere, og deres nærmeste, fortjener. Jeg ønsker at Molde kommune skal være en god kommune å bo i for alle som har vært sendt ut i tjeneste for Norge.

På vegne av Molde kommune. Takk for innsatsen!

Torgeir Dahl, ordfører

Innledning

En veteran er en norsk statsborger som har deltatt eller deltar i fredsbevarende, fredsopprettende eller statsbyggende innsats i andre land, fra utenriks-, justis- og forsvarssektoren. Siden 1947 har 100 000 nordmenn tjenestegjort for Forsvaret i internasjonale operasjoner på våre vegner. Dette omfatter 100 operasjoner på fire kontinenter. Siden oppstarten av FN-operasjonen i Libanon i 1978 har mer en 40 000 bidratt i fredens tjeneste for Norge og det internasjonale samfunnet.

Det er registrert 370 veteraner bosatt i Molde kommune. Dette er tall fra 1978 og frem til dags dato. Veterane fra før 1978, er det ikke sikre tall på. Antall veteraner i kommunen vil ikke øke de neste årene, men minke på grunn av naturlig frafall. Tallene er oppgitt av Forsvarets veteranjeneste.

Forsvaret har utarbeidet en veileder for utarbeidelse av kommunal veteranplan, "Grunnlag for utvikling av en kommunal veteranplan". Veilederen er benyttet i utformingen av denne planen.

Under utarbeidelsen er det gjennomført møter med [Norges veteranforbund for internasjonale operasjoner \(NVIO\)](#) og Forsvarets veteranjeneste. Disse har gitt innspill til det som er tatt med i planen. Deres fokus er å gi veteranene anerkjennelse for deres innsats og å minnes de som har falt under tjeneste. De ønsker å løfte frem veteranenes kompetanse som en viktig ressurs i

både arbeidsliv og lokalsamfunn. Videre er de opptatt av kompetanseheving i de ulike kommunale tjenestene og av ivaretagelsen av de som trenger bistand ikke skal være tilfeldig eller avhengig av hvem du møter i hjelpeapparatet.

I de tilfeller der veteraner har fått problemer som følge av sin tjeneste i internasjonale operasjoner vil dette også kunne få følger for deres familie og pårørende. Problematikken kan være kompleks og involvere flere kommunale instanser.

Målsettingen med Molde kommunes veteranplan er å anerkjenne deres innsats og kompetanse, og bidra til at kommunens veteraner og veteraners familie får rett hjelp til rett tid. Et viktig moment i dette er at kommunens ulike instanser innehar tilstrekkelig kompetanse på området. Planen inneholder videre en beskrivelse av arrangementer i kommunal regi, og arrangementer i vårt nærområde for veteraner og deres familie.

For enklere kontakt med kommunen etableres en kommunal veterankontakt og et eget område for veteraner på molde.kommune.no. Veterankontakten kan bistå i spørsmål rundt arrangementer og hjelpe veteraner til å få kontakt med aktuelle tjenester i kommunen.

Anerkjennelse

Anerkjennelse betyr mye for alle som har vært ute i risikofylte oppdrag på vegne av Norge, og likeledes for deres familier og pårørende. Det å bli sett, anerkjent og verdsatt er god forebygging. Det er flere aktuelle dager for anerkjennelse, og det er markeringer både i offentlig, forsvarrets og i privat regi.

Seremonier og offentlige markeringer er et viktig og synlig uttrykk for samfunnets anerkjennelse av både innsatsen og den enkelte veteran. Dette bidrar til å ivareta historien og knytter bånd mellom veteraner og samfunnet. Lokale markeringer er av betydning for å favne flest mulig og bidrar til å synliggjøre at veteraner også er en del av lokalsamfunnet.

Molde kommune ønsker å ha to årlige markeringer, og legger dette til 8. mai som er Norges frigjørings- og veterandag og til 17. mai, Norges nasjonaldag.

8. mai - Frigjørings- og veterandagen. Regjeringen har bestemt at den 8. mai er nasjonal Veterandag. Dette er den viktigste dagen for å markere anerkjennelse for veteraner. I samarbeid med veteranorganisasjoner i kommunen arrangeres det årlig et 8. mai arrangement for veteranene i kommunen og deres pårørende/nærmeste.

Ansvarlig: Kommunen v/ordfører

17. mai – kransenedleggelse. Det legges ned blomster ved minnesmerkene over Krigens falne i Reknesparken og ved Molde Domkirke.

Ansvarlig: 17. mai komiteen

Det kan være aktuelt å ha andre arrangementer i kommunal regi ved aktuelle hendelser eller jubileum. Representanter fra kommunen kan inviteres inn i andre arrangementer i andres regi. Kommunen har lokaler som vederlagsfritt kan lånes ut til ulike arrangementer.

Den 29. mai markeres den internasjonale dagen for fredsbevarende styrker. Dagen ble innstiftet i 2004 som en honnør til fredsbevarende FN-personell. FNs fredsbevarende styrker har gjort en omfattende tjeneste for fred i mange land i alle verdensdeler.

FN-dagen den 24. oktober (FNs etableringsdato i 1945) markeres hvert år i hele landet, med møter, diskusjoner, utstillinger og kulturarrangementer. Dagen markeres for å rette oppmerksomhet mot FNs mål og prestasjoner. Skolene markerer FN-dagen og det kan være aktuelt å samarbeide med veteraner rundt disse arrangementene. Her er det mulig å bidra med å synliggjøre Forsvarets rolle i fredsbevarende operasjoner, samt å anerkjenne veteranene som har deltatt i disse.

Forsvarets minnedag ble innført i 2007, etter ønske fra overlevende og pårørende. Minnedagen er for å minnes alt personell som har omkommet i tjeneste. Dagen markeres ved Forsvarets avdelinger i Norge og utlandet første søndag i november. Minnedagens hovedarrangement finner sted på Akershus festning i Oslo, med ytterligere arrangementer ved avdelinger andre steder i Norge og i utlandet.

Ansvarlig for omtale på kommunens nettsider: Veterankontakt

Bruk av kompetanse

De aller fleste veteraner har opplevd at erfaringene fra utenlandstjenesten har gitt dem personlig vekst og utvikling, og økt kompetanse på ulike fagfelt. Kompetanse innen beredskap og katastrofer er et område som mange veteraner har erfaring på. Videre har de opparbeidet kompetanse på kulturmøter.

Denne kompetansen kan benyttes i opplæringsaktiviteter ved skoler eller barnehager. Veteraner som ønsker å bidra kan melde sin interesse til veterankontakten.

Ivaretakelse og oppfølging

Det sivile helsevesenet og Forsvaret har et overlappende ansvar for oppfølgingen av veteraner. Forsvaret har etablert et program for å gi god oppfølging ett år etter avsluttet utenlandstjeneste til Forsvarets personell og deres familier og pårørende. Alle kan likevel når som helst kontakte Forsvaret, for spørsmål og informasjon om rettigheter, hjelp og tilbud. Forsvarets program er et supplement til samfunnets og kommunenes ansvar i de ordinære helse-, sosial- og omsorgstjenestene og velferdsfunksjonene som gjelder når veteranene er hjemme fra internasjonal tjeneste. Forebygging av helseproblemer er styrket gjennom forsvarrets utvelgelse av personell, forberedelse av personellet og deres familier og oppfølgingen før, under og etter tjenesten.

Undersøkelser viser at de fleste veteraner greier seg bra etter tjeneste, de har god helse, er ressurssterke og bidrar aktivt på mange samfunnsområder. Tjenestens innhold har stor betydning for risiko for skade både fysisk og psykisk, en liten gruppe har psykiske plager/rusutfordringer som følge av tjenesten og høy grad av belastning øker faren for psykiske helseplager/rusutfordringer etter hjemkomst (kilde: Forsvaret.no).

Tilbud til veteraner skal ivaretas av kommunens allerede etablerte tjenester som må sørge for at tilbudene blir tilpasset veteranens og/eller eventuelt andre familiemedlemmers behov. Kommunen skal ha kompetanse på traumer og stress relatert til tjenestegjøring i militære operasjoner, slik at rådgivning, hjelpetilbud og innretning av tjenester blir best mulig. Kartlegging av kompetansebehov og planlegging av kompetansehevende tiltak må implementeres i den enkelte enhets kompetanseplan. Planlegging og gjennomføring av kompetansehevende tiltak kan gjøres i samarbeid med veteraner og deres organisasjoner.

Oppfølging vil etableres etter at veteran eller pårørende har tatt kontakt med det aktuelle tjenestetilbudet i kommunen. I de kommunale helse-, sosial- og omsorgstjenestene i Molde kommune er fastlegen en nøkkelperson. Fastlegen kan bistå den enkelte veteran med å etablere kontakt med andre instanser i hjelpeapparatet. Alle kommunens fastleger har fått utdelt boka «Håndboka i militærpsykiatri» fra forsvarret som et ledd i kompetanseoverføring fra Forsvaret til det sivile helsevesenet.

Nav, helsetjenester, psykisk helse og rustjenester, skoler og barnehager er tjenester som kan være aktuelle rundt oppfølgingen av den enkelte (molde.kommune.no). Disse virksomhetene har en bred kompetanse som kan tilpasses den enkeltes behov for bistand. [NAVs kompetansesenter for veteraner](#) er tilgjengelig for alle veteraner fra hele landet. Her kan den enkelte få råd og veiledning i forhold til egen situasjon og behov for støtte fra NAV.

Kommunen kan også kontakte [RTVS \(regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging\)](#) for bistand. RTVS Midt leder en regional faggruppe for arbeid med FN/NATO veteraner, hvor denne gruppen kom i funksjon i

2011. Gruppen består av fagpersoner innen psykisk helse, rus-sektor, NAV, Forsvarets veteranertjeneste, Stressmestringsteam Midt-Norge fra Forsvarets sanitet, samt representanter fra veteranorganisasjoner.

Veterankontakt

Forsvaret oppfordrer kommunene til å utpeke en veterankontakt som vil ha ansvar for å holde oversikt over kommunens tilbud (til veteraner og deres familier), samt besitte kunnskap om feltet.

Veterankontakt er kommunens kontaktpunkt for veteraner og andre samarbeidspartnere, og har ansvar for koordinering ved arrangementer i kommunal regi. Veterankontakt kan bistå veteraner å etablere kontakt med aktuelle tjenestetilbud i kommunen.

Det skal etableres et eget område for veteraner på kommunens hjemmeside (molde.kommune.no). Her skal informasjon om kommunens veterankontakt og kommunens veteranplan legges inn. Nettsiden skal vise informasjon til både interne og eksterne ressurser og nettsider om hvor veteraner og pårørende kan henvende seg. Veterankontakten har som oppgave å vedlikeholde denne siden.

Veterankontakt: Oppgaven som veterankontakt ivaretas av administrasjonsavdelingen, seksjon kommunikasjon og service

Foto: Forsvaret